1940 ий
27
ФЕВРАЛЬ
№ 19 (632)
Акше 5 ыр.

10-шо ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

Ӱрвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден Горком орган

Марксизм-Ленинизм теорийым келгын тунемаш

Шукерте огыл ВЛКСМ Маробкомын V пленумжо эртыш. Пленум моло вопрос-шамыч ден пырляк комсомолышто пропагандым шындыме нерген вопросым обсудитлен да пунчалым луктын.

„ВКП(б) историй краткий курсым“ да пропагандым шындыме нерген ВКП(б) ЦК-н пунчалже лекме деч вара революционный теорий дек молодежын интересыже ятыр кушкын. Шуко комсомолец-шамыч марксистско-ленинский литературым тунемаш шокшо желаний дене пижыныт, сай, содержательный лекцийым кугу вниманий дене колыштыт, теоретический конференций ден собеседований-шамычым оживленно эртарат. Чыла нине факт-шамыч Ленинско-Сталинский комсомолын илышыштыже кугу идейно-политический нӧлталтмашым ончыктат.

Туге гынат, революционный теорий дек молодежын кушшо интересыжым чыла комсомольский комитет-шамыч возглавитлен кертын огытыл.

Кызыт главный ситыдымаш-шамыч теве тыгай улыт: комсомолын ятыр руководящий пашаенже-шамыч ВКП(б) историйым серьезно да келгын изучатлаш алят тӱҥалын огытыл, самостоятельно тунемше-шамычлан полыш ситыдымын пуалтеш, кружок-шамыч пашам регулярно огыт ыште, кружоклаште тунеммашын бюрократический формыжо алят пыталалтын огыл, ВЛКСМ обкомын, горкомын да райком-шамычын пропаганда ден агитаций отделышт пашаштым эркын перестроитлат, печатный пропагандат кӱлеш уровеньыш шындалтын огыл.

ВЛКСМ Маробкомын пленумжо чыла нине ситыдымаш-шамычын эн кӱчык жапыште пытараш да партийный пропаганда дене вуйлатымашым решительно саемдаш требоватлен. Комсомолын руководящий органже-шамыч пленумын требованийже-шамычым тӱрыс шуктышаш улыт.

Ятыр руководящий пашаен-шамыч жап укелан, практический паша дене перегруженностьлан жаловатлат. Тыгай поведений партийный огыл. Паша кечым правильно организоватлыме дене партий историйым тунемаш кеч кунамат жапым муаш лиеш. Ме марксизм-ленинизмын основоположникше-шамыч деч, революцийын вождьшо-шамыч деч примерым налшаш улына. Карл Маркс „Капиталым“ создатлалшан 1500 утла книгам лудын да конспектироватлен, политэкономийын классикше-шамычын (Адам Смитын, Давид Рикардон, молынат) произведенийыштым Маркс 3—4 гана конспектироватлен. Чыла тиде моткоч кугу пашам Карл Маркс материальный положений моткоч начар улмо жапыште да практический паша дене кугун занятый улмо жапыште ыштен.

В. И. Ленин, 1914—1915 ийлаште, международный пашазе движений дене руководитлымыже жапыште, эн нелэ научный пашан текстшым 8 тӱжем страница утла конспектироватлен.

Сталин йолташ, советский государствын внешний ден внешний политикыжын пеш кугу вопросшо-шамыч дене занятый улмыжо жапыште „ВКП(б) историй краткий курсым“ создатлаш жапым муын.

Нине чапле пример-шамыч марксизм-ленинизм основым тунеммаште мемнам воодушевлятлышаш улыт.

Комсомолын руководящий пашаенже-шамыч деч ынде икте гына требоватлалтеш: пропагандым организоватлыме нерген болтатлаш огыл, а настоящий, серьезный учебым организоватлаш да комсомолец-шамычым, эн ончычак нунын руководящий кадрыштым идейно вооружитлаш.

В. И. Ленин ден Н. К. Крупская Владимир Ильичын черле улмыжо годым Горкаште. Фото П. Трошкинын

Ленинградский военный округ штабын оперативный сводкыжо-шамыч

23 февраль мучко фронтышто нимат существенный лийын огыл.

Карельский перешейкыште вияш лум тӱргыктымаш да тӱтыра военный действийым нелемденыт. Мемнан часть-шамыч противникын 12 оборонительный укрепленный пунктшым, тиде шотышто 4 железобетонный артиллерийский сооруженийым налыныт.

Игече начар лиймылан авиацийын действийже разведывательный полет дене ограничитлалтын.

* * *

24 февраль мучко Карельский перешейкыште вияш лум луммаш да тӱтыра мемнан войска-шамычын боевой действийыштым шыгыремденыт. Мемнан войска-шамыч фронт мучко противникын 28 оборонительный укрепленный пунктшым, тиде шотышто 19 железобетонный артиллерийский сооруженийым налыныт.

Мемнан часть-шамыч железобетонный сооружений-шамыч дене вияш укрепитлыме Койвисто (Бьеркэ), Тиурин-саари да Пии-саари остров-шамычым бой дене налыныт. Островлаште 22 орудийым, тиде шотышто 12 нелэ береговой башенный (10 да 6 дюйман) орудийым, полевой ден зенитный орудий-шамычым, шуко станковый пулемет-шамычым, боеприпасан да военный имуществан склад-шамычым руалтен налме.

Фронтын моло участкылаштыже кугу вашталтыш лийын огыл.

Игече начар лиймылан мемнан авиацийын действийже разведывательный полет дене ограничитлалтын.

* * *

25 февраль мучко Карельский перешейкыште мемнан часть-шамыч, противникын укрепленийже-шамычым сенен, 28 оборонительный укрепленный пунктым, тиде шотышто 8 железобетонный артиллерийский сооруженийым налыныт. Мемнан часть-шамычым контратаковатлаш противникын ик гана веле огыл тӧчымашыжым тудлан кугу йомдарымаш дене чактарыме.

Фронтын моло участкылаштыже существенный нимат лийын огыл.

Мемнан авиаций ятыр районлаште противникын войскаже-шамычым успешно бомбардироватлен. Воздушный бойлаште противникын 10 самолетшым волтен шумо.

ВЛКСМ Маробкомын V-ше пленумжо эртыш

Тений 16—17 февральыште ВЛКСМ Марийский областной комитетын V-ше пленумжо эртыш. Пленум тыгай вопрос-шамычым обсудитлен:

1. Шошо агалан ямдылалтмаште да тудым эртарымаште республикысе комсомольский организацийын участийже нерген;

2. 1939 ийыште областной комсомольский организаций кушмашын итогшо нерген;

3. Комсомолышто пропагандым шындыме нерген ВКП(б) ЦК ден ВЛКСМ ЦК-н пунчалыштым шуктымо нерген;

4. Организационный вопрос-шамыч.

Оргвопросышто ВЛКСМ обкомын организационно-инструкторский отделжым вуйлатыше **К. М. Зинин** йолташым, МАССР осоавиахим Центральный Советыш паша ышташ каймыжлан кӧра, паша гыч утарыме. ВЛКСМ обком бюрон членже **П. И. Желонкин** йолташым ВЛКСМ Обкомын пропаганда ден агитаций отдел вуйлатышын заместительже гыч утарыме да оргинструкторский отдел вуйлатышылан утвердитлыме.

Пропаганда ден агитаций отдел вуйлатышын заместительжылан ВЛКСМ Кырык-Мари райкомын секретарьже **Л. П. Алатов** йолташым утвердитлыме.

Пленум тыгак ВЛКСМ обком бюро составым ешарен сайлен. Бюро членлан Ф. П. Бахтин йолташым сайлыме да тудым ВЛКСМ обкомын школьный молодежь ден пионер-шамыч отдел вуйлатышын заместительлан утвердитлыме.

ТАСС-ын опровержениже

1. Рейтер агентство шкенжын стокгольмский корреспондентшын тыгай увертарымашыжым шаркала: пуйто „7 советский самолет финский пограничный шоссейный корно деч 5 километр тораште улшо Паяла шведский ялышке 10 фугасный да шуко зажигательный бомбым кудалтен“.

ТАСС заявитлаш уполномочен, что ик советский самолетат Паяла ял ӱмбалне ца вообще шведский территорий ӱмбалне чоҥештылын огыл, Рейтер агентствын советский самолет-шамыч шотышто увертарымыже злостный шонен лукмаш улеш.

2. Французский Гавас агентство, южо французский ден английский, тугак посна германский газета-шамыч тыгай слухым шаркалат, что Советский Союз СССР-лан у морской база-шамычым пумо нерген, „военный база-шамыч“ шотым шукемдыме нерген да монь Эстония, Латвия да Литва дек требованийым предъявитлен.

ТАСС заявитлаш уполномочен, что чыла нине увертарымаш-шамыч нигуштат основатлыме огытыл да пӱтынек шонен лукмо улыт.

Эстонский республикын XXII ий теммыже лӱмеш М. И. КАЛИНИН ден В. М. МОЛОТОВ йолташ-шамычын саламлымашышт

Эстонский республикылан тений 24 февральыште XXII ий теммылан лийын, ССР Союз Верховный Совет Президиум Председатель М. И. Калинин йолташ Эстонский республикын президентше г. К. Пятслан саламлыман телеграммым колтен.

Ик жапыштак Иностранный Паша Калык Комиссар В. М. Молотов йолташ Эстонийын Иностранный Паша Министрже г. А. Пийплан саламлыман телеграммым колтен.

КОМСОМОЛЫШТО ПАРТИЙНЫЙ ПРОПАГАНДЫМ ШЫНДЫМЕ НЕРГЕН ВКП(б) ЦК ДЕН ВЛКСМ ЦК-н ПУНЧАЛЫШТЫМ ШУКТЫМО НЕРГЕН

ВЛКСМ МАРОБКОМ V ПЛЕНУМЫН 1940 ИИ 17 ФЕВРАЛЫШТЕ ЛУКМО ПУНЧАЛЖЕ

ВЛКСМ Маробкомын V пленумжо палемда, что „ВКП(б) историй краткий курсым", партийный пропагандым шындыме нерген ВКП(б) ЦК-н пуналжым да тудын почеш комсомолышто пропагандым организоватлыме нерген ВЛКСМ ЦК-ын решенийыштым лукмо деч вара марксизм-ленинизм теорий дене овладеватлалтмаште комсомолец-шамычын, молодежьын да советский интеллигенцийын активностьышт ятыр нӧлталалтын.

Марийский республикыште 7 тӱжем наре комсомольский актив ден самырык советский интеллигенций марксизм-ленинизмын основыжо дене самостоятельно овладеватлалтыт, шке шинчымашыштым нӧлтат, теоретический шеҥгелан кодмашыштым пытарат.

Мемнан славный большевистский партийын историйжым тунеммаш руководящий комсомольский кадр-шамычлан теоретический да практический руководящий пашаштым правильно сочетатлаш полша.

ВКП(б) историйым тунеммаште тӱҥ методлан самостоятельный, индивидуальный тунеммаш метод лийын. Комсомольский кадр шамыч ден интеллигенцийын самостоятельный тунеммаштышт лекций-шамыч кугу популярность дене пользоватлат. 1939 ийыште ВЛКСМ обкомын пропаганда ден агитаций отделже 93 лекцийым организоватлен, лекцийлаште 13363 комсомолец ден несоюзный молодежь лийын. ВКП(б) историйым самостоятельно тунемше-шамычын групповой ден индивидуальный консультацийыш коштмаште активностьышт нӧлталтын.

Марийский республикын комсомолжо шемер депутат-шамычын местный Советлашкышт сайлымаш кампаний жапыште кугу пашам ыштен манын, пленум палемда. 24607 комсомолец кокла гыч республикыште 8822 комсомолец агитаторлан, редакторлан, доверенныйлан, избирательный комиссий-шамычын председательыштлан, секретарьыштлан, членыштлан пашам ыштеныт.

Эн сай комсомолец-шамыч — мемнан Ленин-Сталин партийын воспитанникышт—шемер депутат-шамычын местный Советлашкышт сайлыме улыт. Республика мучко шемер депутат-шамычын районный, городской, сельский да поселковый Советлашкышт 579 комсомолецым сайлыме.

Пропагандистский ден агитационный пашан икмыняр саеммашыже дене пырля, комсомолец-шамыч, молодежь да интеллигенций коклаште республикыште пропаганда але мартенат неудовлетворительно шындалтын манын, пленум палемда.

ВЛКСМ обкомын пропаганда ден агитаций отделже комсомолышто партийный пропагандым шындыме нерген ВКП(б) ЦК ден ВЛКСМ ЦК-н пунчалышт основеш шке пашажым э р к ы н перестраиватла. Марксизм-ленинизмын основыжым пропагандироватлымаш алят ВЛКСМ обком бюрон тӱҥ вниманийыштыже огеш шого.

Пленум тудым чыташ лийдымылан шотла, кунам лекций-шамычым организоватлаш колтымо средствам тӱрыс огыт кучылт, а 1939 ийыште 26 тӱжем теҥге кучылталтде кодын.

Ятыр ВЛКСМ райком-шамыч, Параньга, Волжский, Килемар, У-Тор'ял да Пектубай ВЛКСМ райком-шамыч комсомольский кадр-шамыч ден самырык советский интеллигенций коклаште марксизм-ленинизмын основыжым тунеммашым лушкыдын организоватленыт. Нине районлаште ВКП(б) историйым самостоятельно тунемше-шамыч шукыжо 1—3 главам веле тунемыт.

Волжский районышто комсомольский организаций-шамычын 43 секретарьышт йӧршеш нигушто огыт тунем, а ВЛКСМ райком нине секретарь-шамычын тунеммашыштым организоватлен огыл.

ВЛКСМ обкомын, горкомын да райком-шамычын пропаганда ден агитаций отделышт кружок-шамычын паша методыштым изучатлымаш дене йӧршеш ситыдымын заниматленыт. Кружок-шамыч кугу кӱрылтыш дене пашам ыштат, кружоклаште тунеммашын бюрократический формыжым алят пытарыме огыл.

Средний школа-шамычын ВЛКСМ комитетышт тунемше молодежь коклаште лекций, доклад, художественный вечер-шамычым организоватлымаш дене лушкыдын заниматлат. Исторический наука-шамычым „отлично" да „хорошо" усвоитлышаш верч кучедалмаш комсомольский организаций-шамычын пашаштышт тӱҥ вниманийым налын огеш шого.

Педагогический ден лесотехнический институтын посна студентышт ВКП(б) историйым тунеммаште экзамен сдатлаш ямдылалтмаш дене гына ограничиватлалтыт, а зачет деч вара марксизм-ленинизмын основыжым эреак огыт тунем манын пленум палемда.

Партийный пропагандым шындыме нерген ВКП(б) ЦК-н да ВЛКСМ ЦК-н пунчалышт деч вара „Рвезе Коммунист" газета редакций пунчал-шамыч дене келшышын шке пашажым ятыр перестроитлен. Туге гынат, ВКП(б) ЦК-н да ВЛКСМ ЦК-н печатный пропаганда нерген пунчалыштышт ончыктымо задача-шамычым „Рвезе Коммунист" газетын редакцийже ситыдымын шукта.

ВЛКСМ обкомын пленумжо пунчалеш:

1. Комсомольский организацийлаште партийный пропаганда паша дене кече еда, систематический вуйлатымашым виянгдаш ВЛКСМ обком бюролан, ВЛКСМ горком да райком-шамычлан кӱшташ. ВЛКСМ обком, горком да райком-шамычын пропаганда ден агитаций отделыштым обязатлаш: комсомолец-шамычын самостоятельно тунеммаштышт самотекым допускатлаш огыл да комсомольский кадр-шамыч ден самырык советский интеллигенцийын ВКП(б) историйым тунеммашыштым обеспечитлаш.

2. ВЛКСМ горкомым да райком-шамычым обязатлаш: 1940 ийын февральыште „комсомолец-шамыч коклаште пропаганда ден агитацийым организоватлымаште секретарь-шамычын обязанностьышт" нерген комсомольский организаций-шамычын секретарьышт дене совещанийым эртараш. ВЛКСМ горкомын да райком-шамычын секретарьышт пропаганда ден агитаций отделыштын вуйлатышышт, ВКП(б) историйым самостоятельно тунемше-шамыч дене индивидуальный беседым эртарылашышт, марксизм-ленинизмын основыжым самостоятельно тунемше-шамыч дене совещанийым эртарылашышт кӱлеш, нине совещанийлаште самостоятельно тунеммын опытшо дене обмениватлалтман.

3. Комсомольский организаций-шамычын секретарьыштлан к ӱ ш т а ш: ВКП(б) ЦК ден ВЛКСМ ЦК-н пропаганда нерген пунчалыштым шуктен толмо нерген комсомольский собранийлаште обсуждатлаш, марксизм-ленинизмын основыжым эреак тунемдыме-шамыч ваштареш, шкенжын шинчымашыжым начар нӧлтышӧ-шамыч ваштареш общественный мненийым создаватлаш.

4. ВЛКСМ обком пеленсе лекторский активын пашажым решительно саемдаш, утларакшым лекцийым ВКП(б) историй дене, международный положений нерген, коммунистический мораль нерген шындаш. ВЛКСМ обкомын пропаганда ден агитаций отделжылан лектор-шамыч дене совещанийым эртарыман, лекций-шамычын тезисыштым ончыман, „Рвезе Коммунист" газета гоч лектор-шамычын выступленийыштым организоватлыман.

5. ВЛКСМ горком да райком-шамычлан кӱшташ: ситышын ямдылалт шудымо комсомолец-шамыч дене Ленинын, Сталинын да революцийын вождьшо-шамычын биографийыштым тунеммашым организоватлаш, международный положений нерген, социалистический государство нерген, социализмда коммунизм нерген, Кумшо Сталинский Пятилеткыште производственный вий кушмо нерген, партийын уставше да програмыже нерген массовый удмашым да популярный доклад-шамычым организоватлаш, классик-шамычын литературный произведенийышт дене знакомитлаш.

6. Комсомолец-шамычын групповой да индивидуальный консультацийлашке коштмыштым комсомольский организаций-шамычын секретарьышт кече еда контролироватлышаш улыт. Лекций ден консультацийлан сайын ямдылалтмашым обеспечитлыман.

7. ВЛКСМ горкомлан да райком-шамычлан кӱшташ: кружок-шамычын пашаштым ВКП(б) ЦК-н пропаганда нерген пунчалже дене келшышын организоватлаш. Кружок-шамычын пашаштым туге организоватлаш, кунам слушатель-шамычын самостоятельный ямдылалтмашышт, теоретический вопрос-шамычым активно обсуждатлымашышт, ВКП(б) историйым, тыгак политграмота кружокын программный материалыштым сайын умлымашышт обеспечитлыме лийже.

8. Средний школа пеленсе ВЛКСМ комитет-шамычлан кӱшташ: комсомолец-шамыч да ученик-шамыч коклаште исторический наукым сай да отлично тунеммашым организоватлаш. Тунемше-шамыч коклаште доклад, лекций да художественный вечер-шамычым организоватлыме нерген ВЛКСМ ЦК-н пунчалжым шуктымашым обеспечитлаш. Студент-шамыч коклаште марксизм-ленинизм основым кече еда тунеммашым организоватлаш педагогический ден лесотехнический институт пеленсе ВЛКСМ комитет-шамычым обязатлаш.

9. Республикыште комсомолец-шамыч ден молодежь коклаште антирелигиозный пропаганда ш о т ы ш т о ВКП(б) обком бюрон 1939 ий 5 августышто да ВЛКСМ обком бюрон 1940 ий 5 февральыште лукмо решенийыштым шукташ ВЛКСМ обкомым, горкомым да райком-шамычым обязатлаш.

10. Самостоятельно тунемше-шамычын сай опытыштым газетеш эреак ончыктен шогаш, пропагандистский да агитационный пашан сай организаторжо-шамычын опытыштым ончыкташ, пропаганда ден агитаций пашаште ситыдымаш-шамычым большевистски критиковатлаш, теоретический да консультационный статья-шамычым печатлаш „Рвезе Коммунист" газета редакцийлан кӱшташ.

ВЛКСМ Обком.

Агитационно-массовый пашан сеҥымашыжым пеҥгыдемдыме

Масса коклаште агитационно-массовый пашам сайын шындымаш—комсомольский организаций-шамычын эн важный пашашт. Тиде кугу важностян пашан кӱлешлыкшым Йошкар-Ола горторг пеленсе комсомольский организаций раш умлен.

Местный Советлашке сайлаш ямдылалтме жапыште 9 комсомолец агитаторлан, 1 комсомолец доверенныйлан да 1 комсомолка участковый избирательный комиссийын членжылан пашам ыштеныт. Комсомолец-шамыч сайлымашлан ямдылалтмаште шке пашаштым начар огыл шуктен тольыч.

Агитатор-комсомолец Е. С. Гусенкова, З. Н. Маданова, М. А. Егорова, В. М. Бушуев йолташ-шамыч кажне вич кечылан 2 гана гыч занятийым эртареныт.

Комсомольский организаций (секретарь В. В. Щепкин йолташ) местный Советлашке сайлаш ямдылалтме жапыште агитационно-массовый пашан сай результатшым закрепитлаш манын, шке ончыланже задачым шынден. Щепкин йолташ тиде задачым сайын шуктен толеш.

9 агитатор гыч таче кечылан 8 агитатор магазинлаште ыштыше пашаеҥ-шамыч коклаште пашам эреак ыштат. Нуно международный положений нерген, религийын зианже нерген, Ленин нерген, Йошкар Армийын белофин-шамыч ваштареш кучедалмыже нерген да моло тема денат беседым эртарат.

Агитатор-шамыч шке пашаштым производственный паша план темымаш дене кылден шогат.

Теве агитатор М. Н. Пирогов йолташ 20 номеран магазин пашаеҥ-шамыч коклаште беседым эртара. Тиде магазинын 8 пашаеҥже стахановец да ударник улыт, Йошкар-Олаште тиде магазин образцовый улеш.

Йошкар-Ола горторг пеленсе комсомольский да партийный организаций-шамыч агитационно-массовый паша дене кугун интересоватлат. Агитатор-шамычын отчетыштым чӱчкыдын колыштыт, ситыдымашым тӧрлаташ полшат. **В. Борисов.**

Надежда Константиновна Крупская

(КОЛЫМЫЖЫН ИДАЛЫКШЫЛАН)

1939 ий 27 февральыште, большевистский партийын шукертсе членжын, В. И. Ленинын эн лишыл помощникшын, ВКП(б) ЦК членын, СССР Верховный Совет депутат Н. К. Крупская йолташын замечательный илышыже кӱрылтӧ.

Надежда Константиновнам мемнан элын шемерже-шамыч шокшын йӧратеныт. Тудын илышыже большевик-шамыч партийын героический историйже дене, мемнан элеш социализмым строитлымаш дене, социалистический культурым развиватлымаш дене чотак кылдалтын ыле.

Надежда Константиновна Крупская 1869 ийыште Петербургеш шочын. Шкенжын илышыжын тӱҥалтышыже гычак тудо революционный пашашке пижын. Эртыше курымын индешлымшо ийлаже самырык ӱдырым—народный учительницым — студенческий марксистский кружоклаш вашлийыныт, тушто тудо К. Маркс ден Ф. Энгельсын произведенийыштым тунемын. Вара Надежда Константиновна пашазе-шамыч коклаш кая, учительствоватла да Шлиссельбургский трактыште вечерний школысо пашазе-шамыч коклаште пропагандистский пашам колта.

1893 ийыште Петербургыш В. И. Ленин толеш. Тыште тудо „Союз борьбы за освобождение рабочего класса“ кружокым организоватла. Надежда Константиновна тиде пашазе революционный организацийын пашаштыже чот полша. Тиде жап гыч тудо Владимир Ильичын эн лишыл помощникше да йолташыже лиеш.

Мӱндыр Сибирьыште, Енисейский губерний, Шушенск селаште, Ленин ссылкыште улмо верыште, а вараже эмиграцийын нелэ ийлаштыже Надежда Константиновна Владимир Ильичын тыныслыкшым, тазалыкшым да революционный кучедалмашлан тудын илышыжым арален.

Партийный кугу деятель, тудо шкежат кугу революционный пашам нангаен, тидлан чыла шке виймым, воляжым, энергийжым пуэн. Российысе подпольный партийный организаций-шамыч дене кыл кучымаш, нунын дене переписком ыштымаш, шифр-шамычым аралымаш, литературым колтылмаш нелэ пашам Надежда Константиновна нойыде, моткоч моштен ыштымыж дене тунамсе профессиональный революционер-шамычым ӧрыктарен. Кызыт пеш кугу исторический интересым иметлыше, ту жапысе партийный документ-шамычын шергакан архившым тудо арален коден.

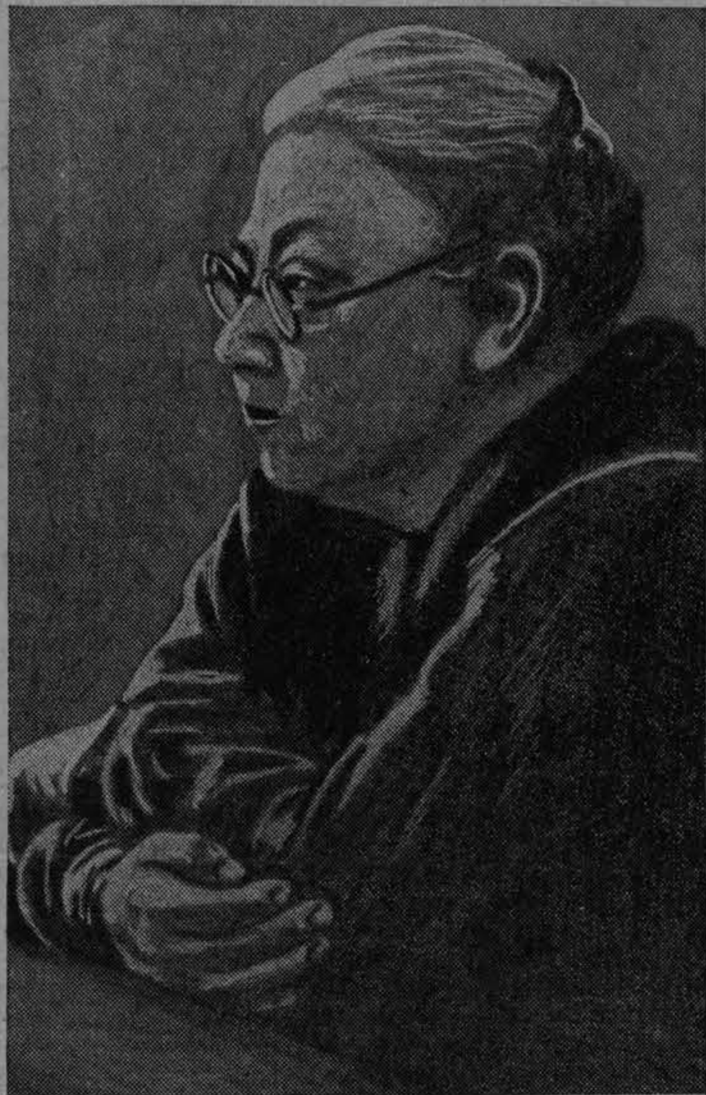
Надежда Константиновна первый большевистский „Искра“, „Вперед“, „Пролетарий“ газета-шамычын секретарьже лийын. Тудо — партийын III с'ездшын участникше, тудын протоколжо ден резолюцийже-шамычым редактироватлен. Тудо Таммерфорсский конференцийын участникше, тыште Ленин ден Сталин первый гана вашлийыныт да палыме лийыныт.

Н. К. Крупская эн образованный революционерка-марксистка ыле. Тудо ойыртемынжак калык образованийын историйже дене да школлаште пашам шындымаш дене интересоватлалтын. Эмиграцийыште улмыжо годым, Надежда Константиновна „Народное образование и демократия“ книгам возен. Шукерте ончыч, эше Шушенск селаштак, В. И. Ленин вуйлатыме дене тудо „Женщина-работница“ книгам возен. Надежда Константиновна Крупская шемер ӱдрамаш-шамычын великий тангже да международный коммунистический женский движенийын активный деятельже ыле.

1917 ийыште Надежда Константиновна большевик-шамычын ЦК секретариатыште пашам ыштен. Тудо партийын VI с'ездшын пашаштыже участвоватлен, кудым Сталин йолташ вуйлатен. Владимир Ильич ту жапыште подпольеште лийын.

Великий Октябрьский социалистический революций сеҥымеке, Надежда Константиновна шкенжым тӱрыснек калык просвещенийлан посвятитла. Наркомпрос существовалтлыме первой кече гычак тудо коллегийын членже, а 1929 ий гыч — калык комиссарын заместительже.

Мемнан элыштына советский власть лиймеке тӱжем дене ыштен шуктымо лудмо пӧрт да культура пӧрт-шамыч, клуб да библиотека-шамыч, культурный фронтышто героический кучедалше Н. К. Крупскаян пашажым рашак ончыктат. Коммунистический просвещений пашаште кугу сеҥымашым ыштымыжлан Н. К. Крупскаям Ленин орден да Трудового Красного Знамени орден дене наградитлыме.

Надежда Константиновна Крупская.

Мемнан элыштына социализмын сеҥымашыже-шамычлан тиде великий русский ӱдрамаш кузе йывыртен ыле! Вет тудо шкежат нине сеҥымаш-шамычын активный строительже ыле.

„Мланем, — манын Серпуховский избирательный округын предвыборный погынымаште тудо ойлен, — мемнан элна пичкемыш эл гыч, йорло эл гыч, царизм, помещик да капиталист-шамыч тошкымо эл гыч социализм элыш савырнымым ужаш кугу пиал логале. Тиде эн кугу пиал. Кызыт, кунам пеш шуко погынымашлаште лият да ужат, кузе мемнан масса-шамыч сплоченный улыт, кузе нуно шкенан партий деке йӧратымаш дене относитлат, могай йӧратымаш дене нуно Ленинын шарнат, могай йӧратымаш дене Сталин йолташ деке, мемнан партийнан вуйлатымашке относитлат, — тигай моментлаште, йолташ-шамыч, мый ойыртемын йывыртымашым шижам...

Мыланна шкенан элыштына социализмын сеҥымашыже-шамычым шинча сортана семын аралаш кӱлеш. Мамнан калыкна эн писе ненавистьым нунын деке испытыватла, кӧ Ленинын - Сталинын пашаже ваштареш кучедалеш, нунын деке, кӧ пашазе классын пашажым предаватла. Мемнан калыкна эн келге ненавистьым да йырнымашым троцкистско-бухаринский шпион-шамыч да диверсант - шамыч деке испытыватла. Тушман-шамыч деке мемнан моло чувствына лийынат ок керт“.

Надежда Константиновна Крупская большевикын эн чапле илыш корныжым эртен. Большевик-шамычын великий партийын шочмыжым ужшо да тушто участвоватлыше, тудо Ленинын-Сталинын знамяже дене витле ий наре пашазе классын пашаже верч кучедалын да социализмын всемирно—исторический сеҥымашыже марте илен шуктен. Тиде сеҥымаште—Надежда Константиновнан пашаже пеш шуко, тудын волгыдо образше шемер-шамычын шӱмыштышт курым мучко илаш тӱҥалеш.

——* *——

Классик-шамычын произведенийыштым лудыт

Произведенийым лудмаш—тиде айдемын шинчымашыжым нӧлтымаште кугу полышым пуа. Садланак кажне школа пелен, ученик-шамычын шинчымашыштым нӧлталашлан лийын, школьный библиотеким организоватлыме.

Корамас НСШ (Сотнур район) 1938 ийыште библиотекым почо. Библиотека вуйлатышлан комсомолка Т. Микубаева йолташым ойырышт. Тыште Пушкинын, Лермонтовын, Некрасовын да моло классик - шамычын произведенийышт шуко уло. Адак у марла книга-шамычат уло. Н. Островскийын „Вурс кузе шуаралтын“, „Буря дене шочмо-шамыч“ книгаже да тулеч молат, — чылаже кызыт 2000 экземпляр книга шотлалтеш. Тиде библиотекыште 250 читатель.

М. Сергеев.

Примерный класс

Н. И. Масленникова йолташ, Шернур райсоветын депутатше, Мушко тӱҥалтыш школын (тиде районак) кокымшо классыштыже туныкта. Тудын классыже школын переходящий йошкар знамяжым налын. Отличник ден ударник-шамыч эре шукемыт. Пырдыж газета жапыштыже лектеш. Масленникова йолташ шке пашажым колхозлаште массовый паша дене сочетатлен ышта. **Ф. Шабердин.**

Примерым ончыктат

Комсомолец - шамыч С. Москвин, А. Королев, Е. Стрелкова „Чирки“ колхоз гыч (Пектубай район) чодра ямдылыме пашашке толыныт, пашаштым йӧратен, нормым утыж дене темен ыштат. Нуно чодрам румаште нормым 120—130 процентыш шуктат.

И. Чеснаков.

Сай библиотека

Коклала НСШ пелен (Шернур район) 1936 ийыште библиотекым организоватлыме. Тушто 750 названиян тӱрлӧ литература уло. Тунемше-шамыч библиотека гыч шке йӧратыме книгаштым налын лудын шогат. Библиотекарь комсомолец Павловников йолташ книгам жапыштыже пуэда. Тений адак 30 у книгам налме.

Ф. Ш.

КОМСОМОЛЬСКИЙ ОРГАНИЗАЦИЙЫН ИНИЦИАТИВЫЖЕ

„Лужала“ колхозышто (Шернур район) первичный комсомольский организаций шошо агалан ямдылалтмаште кугу инициативым проявитла. Комсомольский организацийын инициативыже почеш 25 гектареш лум кучымашым ыштыме, 10 центнер ломыжым, 8 центнер фекалийым да 6 центнер кайык терысым погымо. Терыс лукмаште комсомолец-шамыч активно полшат.

А. Чемеков.

П. И. Чайковскийын юбилейже вашеш

Тений 7 майыште, великий русский композитор П. И. Чайковскийын шочмыжлан 100 ий темеш.

Тиде чапле юбилейлан музыкально - театральный училище ямдылалташ тӱҥалын. Тудын произведенийже-шамычым сайын исполнятлаш конкурсым увертарыме. Конкурс 25 апрельыште тӱҥалеш. Эн сай исполнятлыше-шамыч премироватлалтыт.

Н. С. Потапов.

Чодра пашан передовикше-шамыч

„Чолга-Шӱдыр“ колхоз (У-Тор'ял район) чодра ямдылыме план почеш 750 кубометрым руымо олмеш 800 кубометрым руэн. Шупшыктышаш план 700 кубометр темын ыштыме.

Чодра пашаште колхозник-шамыч социалистический соревнованийым кумдан шареныт. Пашам соревноватлен ыштыме дене М. Е. Бурдаков йолташ кече еда паша нормым 200 процентлан темен ыштен. Тыгак Яшков, Элембаев йолташ-шамыч пашам виян ыштеныт.

Киров лӱмеш колхозат чодра руымо планым 100 процентлан темен. **П. В.**

ИНОСТРАННЫЙ ТЕЛЕГРАММА-ШАМЫЧ

ЧУНЦИНЫШТЕ СССР ПОЛПРЕДСТВЫШТЕ ПРИЕМ

Чунцин, 24 февраль (ТАСС). Теҥгече Чунциныште СССР Полпредствыште Пашазе - Кресаньык Йошкар Армий ден Военно-Морской Флотын XXII идалыкше лӱмеш прием лийын. 200 уна коклаште Кун Сян-Си, Сунь-Фо, Фын Юй-сян, иностранный паша министр Ван Жун-гуй, военный министр Хо Ин-цин, связь ден кӱртньӧ корно министр Чан Цзя-ао, Чунцинын мэрже У Го-чэн, оборона верховный советын генеральный секретарьже Чжан Цюнь, 8-ше армий штабын представительже генерал Е Цзе-ин да молошамычат лийыныт.

Румынийыште нефтеперегонный заводлаште забастовка

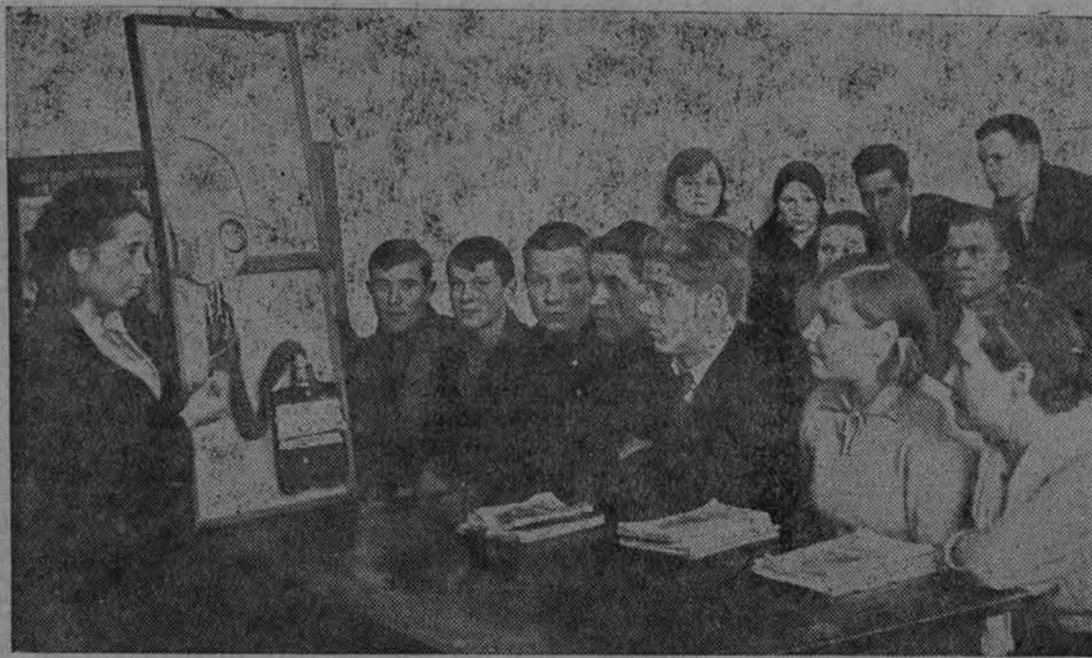
„Непсава" венгерский газета тыге воза: Плоештисе (Румыния) „Астра Романа" ден „Романо-Американа" нефтеперегонный заводласе 2. 000 пашазе-шамыч 30—40 процентлан пашадарым нӧлтал йодыт. Пашазе-шамыч тыгак труд условийым саемдаш требоватлат. Газета тыге воза: европейский война тӱҥалме годсек румынский нефтяной компаний-шамыч пеш кугу парышым налын шогат. Кочкыш продуктлан ак кӱзен гынат, пашазе нефтяник-шамыч война деч ончычсо пашадарымак налыт.

24 февраль (ТАСС).

Английский лейбористский партийыште недовольство кушмаш

Лондон, 24 февраль (ТАСС). Английский лейбористский партийын низовой организацийлаштыже партийын лидерже-шамычын политикышт дене недовольство умбакыжат кушкын шога. Тыге, Торнэбисе (Йорк графство) лейбористский организацийын секретарьже Аллен лейбористский партий исполкомын политикыжым осуждатлыше заявленийым публиковатлен. Заявленийыште поснак лейбористский лидер-шамычын антисоветский кампанийышт осуждатлалтеш. Сандисе (Бедфорд графство) лейбористский организацийын секретарьже Меттьюс, Европышто у империалистический война шотышто лейбористский лидер-шамычын налын шогымо позицийышт дене мый нигунамат ом келше манын, каласен.

Аллен ден Меттьюс лейбористский партий гыч лекмышт нерген да коммунистический партийыш пураш решитлымышт нерген заявитленыт.

МАССР осоавиахим Центральный Совет ПВХО дене инструктор-шамычым туныктен луктын. Шукерте огыл инструктор-шамычын зачетышт лие.

Снимкыште: курсантка-отличница В. А. Белякова йолташ БН система противогазын устройствыжо нерген каласкала.

Фото М. Чуршуковын.

Кажне гектар гыч шӱдӧ пудан урожайым налшаш верч

Тений шошо агам 4 кечыште эртарена

Мемнан колхозышто комсомольский организацийым создатлымылан кок тылзе велеш шуын. Комсомольский организацийын создатлыме первый кечыштак колхозын озанлык да политический пашаште участвоватлаш упорно пиже.

Эн первояк, комсомольский собранийыш „Шошо агалан ямдылалтмаште колхоз-шамычлан полышым оказатлыме нерген" ВЛКСМ обком бюрон решенийжым обсуждатлышна. Обсуждатлыме почеш кажне комсомолецым посна участкыш прикрепитлышна Нуно шошо агалан ямдылалтмаште соцсоревнованийыш ушненыт да колхозлан кугу полышым оказатлат.

Кызыт урлыкашым тӱрыс сортироватлен оптымо, ял озанлык машина ден инвентарь ремонтироватлыме. Кычкыме ӱзгарымат кажне имньылан кок комплект гыч ямдылыме. Комсомолец-шамыч 500 воз торфым пасушко луктыныт, 20 центнер ломыжым, 10 центнер кайык терысым погеныт да 12 гектарешт лум кучымашым ыштеныт.

Колхоз МТС-лан 2 тонн горючийым шупшыктен. Агротехкружокым организоватлыме. Но тиде кружоклан агроном-шамыч шагал полшат. Сандене занятийым эшеат тӱҥалме огыл.

Мемнан колхоз шошо агалан тӱҥ шотышто тӱрыс ямдылалт шуын. Кодшо ийыште шошо агам 6 кечыште эртарыме ыле гын, тений 4 кече жапыште ӱден пытараш задачым шындыме, да тиде задачым ме шуктена.

Е. А. Пауткин.

„У корно" колхоз (У-Тор'ял район) пеленсе комсомольский организацийын секретарьже.

Тӱҥ шотышто ямде

XVIII-ше партийный с'езд да ВЛКСМ ЦК VIII пленумын решенийыштым илышыш пуртен мемнан комсомольский организаций шке пашажым сайын шукта. Колхозышто комсомолец-шамыч кокла гыч ятыр стахановец-шамыч кушкыныт. Теве Егорова йолташ уборка пашаште нормым 250 процентлан темен шоген. 1939 ийыште 78 трудоспособный колхозник гыч 39 еҥже ударник стахановец улыт.

Комсомольский организаций шошо агалан ямдылалтмаштат активно участвоватла. Тудын участийже дене колхоз 350 тонн терысым пасушко шупшыктен, 450 тонн торфым луктын, 25 центнер ломыжым да 16 центнер кайык терысым поген.

28 имне гыч чыланат средний да сай упитанностян улыт.

Колхозышто пашам звено дене организоватлыме. Кажне звеношко кок комсомолец гыч прикрепитлыме, чылаже 9 звено уло. 18 колхозник агротехкржокышто агротехника ден ял озанлыксе передовик-шамычын опытыштым изучатлат.

В. Стрелков.

Молотов лӱмеш колхоз (Морко район) пеленсе комсомольский организацийын секретарьже.

МТМ-ште САЙ УСЛОВИЙЫМ СОЗДАТЛАШ

Сернурский машинно-тракторный мастерской Сернурский, Казанский, Юледурский да Моркинский МТС-шамычым обслуживатла. МТМ тений 1 мартлан чыла трактор-шамычым ремонтироватлен шуктышаш. Но таче кечылан трактор ремонтироватлыме идалыкаш план 58,3 процентлан гына темалтын. Мастерскойышто пашан производительностьшо верч огыт кучедал, социалистический соровнований тӱҥ верышге огыл.

Ремонтышто ыштыше ремонтник-шамычын культурно-бытовый условийыштым саемдышаш верч шагал заботитлат. Теве, например, пашазе-шамычын общежитийышт сайын оборудоватлыме огыл. яра жапым сайын эртараш, культурно каналташ нугушто. Шуко тракторист-шамыч частный квартирыште ик пӧртыштӧ 6—7 еҥ дене илат. Чыла тиде ситыдымаш пашаште кугу чаракым ыштат.

Южо кечылан ремонтыш кум-ныл еҥ наре велэ толыт. Кызытат 60 еҥ постоянно ыштыман гын, 50 наре велэ ремонтироватлат.

Ятыр колхозыжо тракторист-шамычлан кеҥеж паша ыштымыштлан алят пашадарым тӱлен огытыл. Кажне тракторист колхозлашке шке пашадаржым налаш шуко жапым йомдарен коштеш. Тыге Глазырин, Губина, Горинов да моло йолташ-шамычат кок арня мастерскойыш толын кертын огытыл.

Семенов.

Сернур МТМ пеленсе комсомольский организацийын секретарьже.

Шошо агалан начар ямдылалтеш

„Турун" колхоз (Йошкар - Ола район) шошо агам большевистски вашлияш нигунарат ок тырше. Таче кечылан ял озанлык машина ден инвентарь-шамычым ремонтироватлыме огыл. Местный ден минеральный удобренийым ямдылаш тӱҥалын огытыл.

Г. Решетов.

Ликбез паша сай кая

Эшколдинский сельсоветыште (Шернур район) сплошной громотность верч виян кучедалыт. „Немделук", „У ял" колхозлаште культармеец-шамычын пашам сайын ыштымышт дене неграмотностьым ликвидироватлыме. Сельсовет мучко 1939 ийыште неграмотныйым—60 еҥым, малограмотныйым—120 еҥым туныктен лукмо. Ликбез пашам избач Ямбаршев Василий сайын вуйлата.

М. Яныш.

Культсборым организованно тӱлат

1940 ийлан начислятлыме культсборым „КИМ" ден „Первой март" колхозын (Роҥго район) колхозникше-шамыч 100 процентлан тӱленыт.

Тыгак „Эр кече", „10 лет МАО" колхозлаште культсбор тӱлымаш организованно эрта.

Н. Е. Иванов.

Вкладчик-шамыч шукемыт

Нурминский сберегательный кассын (Йошкар-Ола район) контролержо А. Медведев йолташ масса коклаште пашам сайын ышта ден. Сберкассыште вкладчик-шамыч эре шукемыт. 1940 ий 1 январьлан 72 еҥ вкладчик ыле гын, февраль тӱҥалтышлан 97 еҥ лийын. Первый кварталысе сбережений планым 50 процентлан темыме.

Микале.

Радиом пуртышт

„Серп и молот" колхоз правленийыш (Кужеҥер район) 18 февральыште радиом пуртышт. Колхозник ден колхозница-шамыч радиом куанен колыштыт.

А. П. Скуратов.

Газетым жапыште конда

Цибикнурский почтовый агенствын (Йошкар-Ола район) письмоносецше Кудрявцева „Пӱкшерме" колхозым обслуживатла. Тудо подписчик-шамычлан чыла тӱрлӧ корреспонденцийымат аккуратно шукта.

Кудрявцева йолташым, пашам честно ыштымыжлан, шукерте огыл 90 теҥге окса дене пӧлекалыт.

А. П. Короткова.

ТАЛЕ ОХОТНИК

„Золотая речка" колхозын (Оршанка район) колхозникше А. Д. Москвичев тений 1 пирым, 3 рывыжым да ятыр мераҥым лӱен.

Оршанка райохотсоюз Москвичев йолташым 250 теҥге окса дене премироватлен.

М С. Ураков.

Отв. редактор *К. А. ЛЕНСКИЙ.*

АДРЕС РЕДАКЦИЙ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комнат № 69—70, телефон № 90.
Упол. Главлита МАССР А—180. Йошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.